

A LEGVIDÁMABB BARAKK

26/1 MOZAIKOK A KÁDÁR-KORSZAKBÓL

Kérdőív

Kedves Válaszadó!

Kérjük, emlékezzen vissza arra az időszakra, amikor még középiskolás volt, és a megfelelő válaszok bekarikázásával válaszoljon az alábbi kérdésekre! Amelyik eldöntendő kérdésre igennel válaszolt, ott kérjük, adjon rövid írásos kiegészítő információt is hozzá.

Válaszait – a név megjelölése nélkül – egy iskolai foglalkozás során fogjuk felhasználni, amelynek célja, hogy jobban megismerhessük a közelmúlt magyar hétköznapjait. Segítségét előre is köszönjük.

1. Az Ön neme: Nő Férfi

2. Kérjük, írja le a vonalra, hogy melyik évekre estek az Ön középiskolás évei:

3. Tagja volt-e Ön valamilyen kulturális egyesületnek, énekkarnak vagy tánckörnek?
Nem
Igen
Ha igen, melyiknek? _____

4. Tagja volt-e Ön valamilyen sportegyesületnek, sportkörnek, csapatnak?
Nem
Igen
Ha igen, melyiknek? _____

5. Tagja volt-e Ön valamilyen állandó csoportnak, lakótelepi bandának, haveri körnek?
Nem
Igen
Ha igen, melyiknek? _____

6. Járt-e Ön valahova rendszeresen szórakozni?
Nem
Igen
Ha igen, hova: _____

7. Járt-e Ön valahova rendszeresen nyaralni?
Nem
Igen
Ha igen, hova: _____

8. Volt e Önnek valamilyen eszményképe, példaképe?
Nem
Igen
Ha igen, kicsoda: _____

9. Kérjük, idézzon fel tizenéves korából egy szép és/vagy kellemes emléket!

.....

.....

.....

.....

.....

10. Kérjük, idézzon fel tizenéves korából egy rossz, kellemetlen emléket!

.....

.....

.....

.....

.....

11. Mi volt az Ön elképzelése pályaválasztását illetően, s ez mennyire valósult meg?

.....

.....

.....

12. Mit tekintett Ön élete céljának akkoriban, és mit tudott ebből megvalósítani?

.....

.....

.....

13. Ön szerint mik a legfontosabb különbségek a mai tizenévesek, és az Ön kortársainak élete között?

.....

.....

.....

.....

26/2 A KÖZELMÚLT NAGY KORSZAKAI

Véleményvizsgálat

Kérjük, értékelje a megfelelő helyre tett „X” jellel az alábbiakban felsorolt történelmi korszakokat!

	„Nagyon jó, kimagasló korszak”	„Inkább jó korszak”	„Nem tudom eldönteni”	„Inkább rossz korszak”	„Nagyon rossz, sötét korszak”
A két háború közti Horthy-korszak					
A Rákosi-korszak					
A Kádár-korszak					
A rendszerváltás óta eltelt időszak					

.....

Kérjük, értékelje a megfelelő helyre tett „X” jellel az alábbiakban felsorolt történelmi korszakokat!

	„Nagyon jó, kimagasló korszak”	„Inkább jó korszak”	„Nem tudom eldönteni”	„Inkább rossz korszak”	„Nagyon rossz, sötét korszak”
A két háború közti Horthy-korszak					
A Rákosi-korszak					
A Kádár-korszak					
A rendszerváltás óta eltelt időszak					

26/3A MILYEN EMBER VOLT KÁDÁR JÁNOS?*Idézetgyűjtemény (Rubicon 2000/7-8.)*

„A hatalom megszerzése és megtartása volt életének célja, értelme, és ebben érzelmek, ígérek, erkölcsi meggondolások a legkevésbé sem befolyásolták.

Még nagyobb hatása volt annak, hogy a hatalom csúcsán is proletár maradt. Neki elég volt a hatalom, arra már nem tartott igényt, hogy annak külső jeleit fitogtassa.”

.....

„Kádár János a nemzet atyja, Ferenc Józseffel és Horthyval mérhető össze.

Az a kor, amelyben tevékenykedett, a Szovjetunió rövid életű szuperhatalmi státusának időszaka volt, és a térség, ahol működött, a Szovjetunió érdekszférájába tartozott. Tisztában volt azzal, hogy helytartó, és ennél több nem akart lenni. Hajbókolt Hruscsov, majd Brezsnyev előtt, elfogadta tőlük a hatalmat, biztosította őket hűségéről, és valóban hűséges volt hozzájuk. Amikor felmerült - talán csak kísérleti léggömbként -, hogy a szovjet csapatok esetleg elhagyják az országot, nem ragadta meg az alkalmat.”

.....

„Harminckét éven át tartotta kezében egy ország sorsát, ami önmagában is bizonyítja, hogy kitűnően eligazodott a politikai intrikák és a személyes ellentétek sűrűjében. Diktátor volt. Ha ő már beszélt, másnak nem illett szólásra jelentkeznie. Értett ahhoz, hogy idejében félreállítsa azokat, akik vetélytársaivá válhatnak, hogy kordában tartsa alvezéreit, akiknek túlnyomó többségét a szerény képességűek közül választotta ki.

Ügyes taktikus volt, és kitűnően értett ahhoz, amit divatossá vált szóval „imázsépítésnek” szoktak nevezni. Nyilvánosan sohasem mondta, hogy megkínózták volna, de 1954 utáni politikai visszatéréséhez nagyon is hozzátartozott a megkínzott mártír aurája, amit a suttogó propaganda a legváltozatosabb elemekkel színezett ki.”

.....

„Azt is suttogták, hogy a szovjetek 1956-ben elrabolták Kádárt és úgy kényszerítették a miniszterelnöki poszt elvállalására, hogy Nagy Imrét Moszkva nyomására kellett kivégezni, hogy az utolsó percig ellenezte a prágai bevonulást stb. Egyik sem volt igaz, mégis sokan hitték - olyan híreket suttogtak, amelyeket az emberek szerettek volna elhinni.

Érdeméül szokták betudni, hogy Magyarország Nyugaton a szocialista tábor »legvidámabb barakkja« minősítést kapta. A legvidámabb barakknak nem mókamestere, hanem börtönőre volt.”

.....

„»A népbe vetett bizalomra építjük politikánkat« - mondta. Valószínűleg eszébe sem jutott, hogy ezzel a mondással a demokrácia lényegét tagadja. Ott ugyanis a nép bíz - vagy nem bíz - a vezetőkben, és nem a vezetők a népben.

A tábor parancsnoka - a szovjet kormány - persze találhatott volna durvább börtönört - jelentkezőkben nem volt hiány! -, de Kádár fő feladata mégis a rend, a fegyelem fenntartása volt, és nem a szórakoztatás.”

26/3B MILYEN EMBER VOLT KÁDÁR JÁNOS?

Idézetgyűjtemény (Rubicon 2000/7-8.)

„A véreskezű diktátor az évek során reálpolitikus Kádárrá változik. Hozzá képest mindenki más sokkal rosszabb lett volna

A megtorlások mértékében és módozataiban azonban messze túlment azon a határon, amit szovjet urai feltétlenül szükségesnek tartottak. Haynau kevesebb embert végeztetett ki, és áldozatai nem saját honfitársainak köréből kerültek ki.”

„Bethlen Gábor születésének négyszázadik évfordulója alkalmával népszerűsítése érdekében többen sugalmazták, hogy vonjanak párhuzamot Bethlen Gábor és Kádár János között azon az alapon, hogy Bethlen Gábor is a szultán vazallusa volt, mégis Erdély legnagyobb fejedelmének tekinti őt a magyar történetírás. A párhuzam azonban nem állja meg a helyét. Az erdélyi fejedelmek közül Kádár személye kapcsán inkább Apafy Mihály juthatna eszünkbe, már csak azért is, mert az ő uralma közel harminc évig tartott. Harminc-évnyi tengődés a Porta árnyékában, amelynek során a fejedelemség jóval hátrébb került az európai ranglistán, mint ahol a 17. század első felében állott! Akárcsak Magyarország Kádár harmincéves kormányzása következtében.”

„»Ott sincs kolbászból a kerítés« – mondogatta Kádár, de a kerítésnek nem az a rendeltetése, hogy megegyék.

A Kádár -korszak megítélésének döntő kérdése, hogy Kádár kormányzásának három évtizede az ország egésze szempontjából a stagnálás, több tekintetben pedig a hanyatlás, a romlás időszaka volt.

Ez a megállapítás persze magyarázatra szorul azok előtt, akik ezekben az években jobb lakásba költöztek, vagy temérdek munkával családi házat építettek, gyerekeiket taníttatták, kevés laktóért fizettek, és a kenyér - minőségéről most nem szólva - valóban olcsó volt. „

„A rendszer teljesítményeit nem saját múltjával, a háborús pusztításokkal kell összehasonlítani, hanem más országok és más rendszerek egykorú eredményeivel. Azok, akik a hetvenes és a nyolcvanas években többször jártak nyugaton, keserűen állapíthatták meg, hogy lemaradásunk ismét növekedett, a minket a nyugati országoktól elválasztó szakadék tovább mélyült és szélesedett. Hiába szaporodtak útjainkon a Trabantok, azok nem mérkőzhetek a Volkswagenekkel, a panellakások a nyugati munkásházakkal, és ha a térszek termelési átlagai növekedtek is, elmaradtak a fejlett »kapitalista« országok átlagaitól. Az egyetemet, illetve főiskolát végzetteknek a lakosság egészéhez viszonyított arányát tekintve az utolsó előtti helyek egyikére szorultunk vissza Európában, ami pedig a közegészségügyet illeti, a férfiak halandósága - eltérően a legtöbb országtól - nálunk nem csökkent, hanem emelkedett.”

26/3C MILYEN EMBER VOLT KÁDÁR JÁNOS?

Idézetgyűjtemény (Rubicon 2000/7-8.)

„Kádárnak nemcsak az általa kivégeztetett Nagy Imre és társainak ünnepélyes temetését kellett megélnie. Látnia kellett azt is, miként dől össze és hull darabokra mindaz, amit harminckét éven át összerakott.

Végső szétesésének fő oka nem a büntudat volt. Azt nem tudta ő felfogni, hogy saját emberei hagyták el. Saját emberei viszont azért hagyták el, mert látták, hogy a hajó süllyed, a rendszer utolsó óráit éli.”

„Az marad Kádár, aki alighanem a valóságban is volt: egy dörzsölt proli a sok közül, akit a történelmi vakvéletlen és éppen önnön semmilyenége állított nemcsak egy ország élére, de a meshősök sorába is.

Mindig azt tette, amit lehetett, megjárta a poklot, és ebbe beleőrült.

A társadalmi félelem határait mesterien és gerincroppantóan kijelölő diktátor.”

„»Őt a század legjelentősebb magyar politikusaként fogja az utókor számon tartani, aki nek sikerült minden eredeti '56-os belpolitikai célját a valóságba átültetni.«

Élete mélypontján muszkavezető volt, és gyilkos.

Az a gazdasági és társadalmi rendszer pedig, amelyet erőszakkal, megtévesztéssel az országra kényszerített, működésképtelenné vált, zsákutcának bizonyult. Összeomlott anélkül, hogy bárki megdöntötte volna. Ennél súlyosabb ítéletet a történelem nem hozhatott, az már jogerős, nem megfellebbezhető. A siker a politika legfőbb, elsőrendű igazolója. Kádár a hosszú uralmát hiteszésekkel, árulásokkal teli politikája igazolásának tekintette. A bekövetkezett kudarc, a nyilvánvaló csőd ettől az igazolástól fosztotta meg.”

„Teljesítménye csak Deákéhoz hasonlítható.

Haynau és Bach korában Deák nem vállalkozott közvetítői közszereplésre. Kádárnak viszont egész későbbi működését, mindenkori mozgásterét meghatározták uralomra jutásának hánytató körülményei, és az iszonyatos évek, amelyek ezt követték.

Utolsó tíz évében jóvátette minden korábbi bűnét.

Emlékét nemcsak a megöltek vére szennyezi be örök időkre, hanem az a szellemiség is, mely a megtorlást, a legkiválóbbak elpusztítását jóvátehetőnek tekinti.”

„Haynau kevesebb embert végeztetett ki, és áldozatai nem saját honfitársainak köréből kerültek ki.

»De milyen terror lett volna, hogyha nem én csinálom?«- Kádár János”

26/3D MILYEN EMBER VOLT KÁDÁR JÁNOS?*Idézetgyűjtemény (Rubicon 2000/7-8.)*

„Abban utánozhatatlan volt, hogy a nézeteket tudta szintetizálni, minden nüanszra odafigyelt. Ő nem volt demokrata alkat, de nagy fegyelemmel rászoktatta magát, hogy odafigyeljen mindenkinek a véleményére.

Iskolázatlan, de nem műveletlen, hanem egy művelt munkás volt, akinek például – elég ritka ez – Szejk volt az egyik kedvenc könyve. Nagyon szerette. Volt neki bizonyos groteszkhez érzéke.”

„Született másodhegedűs, akit a történelem arra ítél, hogy primás legyen.

A kommunizmus utolsó hónapjainak tüntetésein látni lehetett a magasra emelt táblán: Haynau - 127; Kádár - 386.

A tévében feltűnt egy időben egy kulturális eseményeket kommentáló emberke – én nem ismertem régebben sem, meg azóta sem, nem is beszéltem vele soha –, akiről elterjedt a hír, hogy ez vallatta és ütötte Kádárt. Én megkérdeztem tőle, hogy X. Y. tényleg vallatott és ütött? Kimondta, hogy igen. »Akkor hogy létezik, hogy a tv-ben van?« Azt mondta: »Azt ne tőlem kérdezd. Én nem fogok senkinek se szólni, hogy mit keres az ott.« Tényleg nem szólt.”

„Rendkívül szubjektív ember volt – egyébként ez közismert róla. Aki egyszer őt megsértette vagy bírálta, az nem úszta meg szárazon.

Már nem helytartó volt, Magyarország vezetője volt. Bizonyos korlátokkal persze, azért a KGST meg a Varsói Szerződés, ahová tartozunk, az azért olyan kapocs volt, aminek az alapelveit tiszteletben kellett tartani.

Egyáltalában nem igaz, hogy nem tud oroszul. Lehet, hogy ez is egyike az ő játszmájának. Sőt, szerintem, érteni nagyon jól ért oroszul. Lehet, hogy beszélni nem tanult meg, amin nem csodálkozom, hiszen neki a magyar nyelvi műveltsége is eléggé alacsony, és úgy nehéz idegen nyelvet tanulni.”

„Kádár János a politikában autodidakta tehetség volt. Tulajdonképpen olvasott és jó emlékezőképességgel megáldott kiváló sakkozó. Tulajdonképpen egy tehetséges ember volt, és mint politikus Európa-szerte elismertté vált.

»Kádár moszkovita Haynau« - táblai felirat 1989-ből.”

26/3E MILYEN EMBER VOLT KÁDÁR JÁNOS?

Idézetgyűjtemény (Rubicon 2000/7-8.)

„Kádár János befolyásolásában óriási szerepe volt a feleségének. Neki voltak szimpatikus és kevésbé szimpatikus emberek. Ez eléggé elterjedt volt, hogy Mária néni beleszólt bizonyos dolgokba. Egyébként egymásra voltak utalva a feleségével, és sok mindent megbeszéltek. A politikai vezetőknél tudni kell, hogy eléggé magányosak, különösen az első számú vezetők, és különösen egy ilyen rendszerben Kádár egyedül az Aczél házaspárral járt össze, velük volt baráti viszonyban.”

„Különc szokásai közé tartozott, hogy »voltak tyúkjaink. Tizenhét - emlékezik házvezetőnőjük -, a főnök mindig a teraszon dobálta ki a hulladék kaját nekik. `Maga szoktatta rá őket a kidobált hulladékra. Kenyeret, krumplihajat meg ilyesmit dobált a tyúkoknak.. Azok a fiúk, az örök, akik ott voltak, azok kukoricát szórtak ki reggel a tyúkoknak, meg vizet is adtak nekik. És csukták be este az ólba, mert volt tyúkóljuk is.«
Nehéz ellenállni a kísértésnek, hogy a Rózsadomb, Cserje utca 21. sz. alatti tyúkketrecben ne magát a Kádár-rendszert lássuk. A Főnök, a hulladékra szoktatott, (arany?)tojást tojó és kíméletesen le nem vágott tyúkok, »azok a fiúk«, az örök, akik reggel kukoricát szórnak, este pedig gondosan bezárják a ketrecet.”

„Kádár és Brezsnyev rossznak indult kapcsolatát aztán oldottuk 65 márciusában, kezdtük oldani, mégpedig érdekes módon nem politikai eszközökkel, hanem Kádár elvtárs meghívta Brezsnyevet egy hétvégi vadászatra. Lementünk a Békés megyei Sarkadra kétnapos fácánvadászatra, igaz, hogy tilalmi időben volt, de ennyit megengedhet egy államvezetés magának.
Engem is tulajdonképpen megdöbentett, hogy miért hódol be annyira Brezsnyevnek. Tudniillik én mint egyéniséget sokkal többre tartottam.
Ez volt az a korszak, amelyben Kádárt nemcsak elfogadták, hanem népszerű is volt, ami miatt a nép viszont mind a mai napig érez némi büntudatot.”

„»Észnek és igazságosságnak kell párosulnia hatalommal és szerencséivel ahhoz, hogy szépséget és fenséget nyerjen a politikai pálya« - írta Plutarkhosz. Kádárnak hatalom még csak-csak adatott.
Levelei sorai közül egy középszerű, műveletlen és művelődni nem is vágyó, az alkotó értelmiség társaságát és egyáltalán: minden idegen társaságot kerülő, utazni sem szerető, az új jelenségek, találmányok iránt alig érdeklődő, gondolataival is szűk körben mozgó ember unott arca tekint ránk.

A hatalom megszerzése és megtartása volt életének célja, értelme, és ebben érzelmek, ígéretetek, erkölcsi megfontolások a legkevésbé sem befolyásolták.”

26/3F MILYEN EMBER VOLT KÁDÁR JÁNOS?

Idézetgyűjtemény (Rubicon 2000/7-8.)

„A rendszer teljesítményeit nem saját múltjával, a háborús pusztításokkal kell összehasonlítani, hanem más országok és más rendszerek egykorú eredményeivel. Azok, akik a hetvenes és a nyolcvanas években többször jártak nyugaton, keserűen állapíthatták meg, hogy lemaradásunk ismét növekedett, a minket a nyugati országoktól elválasztó szakadék tovább mélyült és szélesedett. Hiába szaporodtak útjainkon a Trabantok, azok nem mérkőzhettek a Volkswagenekkel, a panellakások a nyugati munkásházakkal, és ha a térszek termelési átlagai növekedtek is, elmaradtak a fejlett »kapitalista« országok átlagaitól. Az egyetemet, illetve főiskolát végzetteknek a lakosság egészéhez viszonyított arányát tekintve az utolsó előtti helyek egyikére szorultunk vissza Európában, ami pedig a közegészségügyet illeti, a férfiak halandósága - eltérően a legtöbb országtól - nálunk nem csökkent, hanem

A társadalmi félelem határait mesterien és gerincroppantóan kijelölő diktátor.”

.....

„Ez volt az a korszak, amelyben Kádárt nemcsak elfogadták, hanem népszerű is volt, ami miatt a nép viszont mind a mai napig érez némi büntudatot.

Az 1956 utáni Kádár-kép - Kádár, az áldozat, Kádár, a dörzsölt taktikus, Kádár, a pragmatikus és legfőképpen: Kádár, aki az egyszerű emberek nyelvén szól - kollektív produktum volt. Politikailag sugallt és manipulált, hiszen Kádár népszerűségét szolgálta, de alakításában részt vett a magyar nép, a közvélemény, amelyik elfogadni kényszerült Kádárt 1956 után.”

Forrás: Rubicon, 2000. 7–8. sz. 75–98. o. és Ki volt Kádár? Harag és részrehajlás nélkül a Kádár -életútról. Szerk.: Rácz Árpád, Budapest, 2001, Rubicon–Aquila, 173–188. o.

26/4 KÁDÁR JÁNOS*Életrajzi vázlat***A**

Csermanek János néven 1912-ben házasságon kívül született Fiumében, ahol anyja cselédként dolgozott. Nehéz gyermekkorra volt, anyja nevelőszülőkhöz adta. 1918-ban költöztek Budapestre, írógépműszerész-tanonc lett. Hiába rendelkezett műszerészi képesítéssel, szakmáját sohasem gyakorolta. Írógépet nem javított. Pártmunkás volt. 17 évesen a Vasas Szakszervezet ifjúsági csoportjának tagja lett, 1931-ben belépett az illegális KMP-be. 1933-ban letartóztatták, és kommunista szervezkedés vádjával két év fegyházbüntetésre ítélték. A börtönben ismerkedett meg számos kommunistával, köztük Rákosi Mátyással.

B

Börtönből való szabadulása után pártutasításra bekapcsolódott a szociáldemokrata párt munkájába. 1943 februárjától KMP vezető titkár lett. Ekkor kapott új mozgalmi neve: Kádár János.

Katonaszökevényként emeltek vádat ellene, és két év börtönbüntetésre ítélték.

1945 áprilisában megválasztották az MKP titkárává. 1946-tól az MKP, később az MDP főtitkárhelyettese. 1948 és 1950 júniusa között belügyminiszter. 1949-ben - belügyminiszterként és Rajk közeli barátjaként is - jelentős szerepe volt a Rajk-per lefolytatásában. Felelősség terheli a többi koncepció perekben hozott ítéletekért is.

C

1951 tavaszán az ÁVH letartóztatta, majd a Legfelsőbb Bíróság életfogytiglani szabadságvesztésre ítélte. 1954 júliusában rehabilitálták, és szabadlábra helyezték.

Az MDP 1956. júliusi ülésén - ahol Rákosi helyett Gerőt választották első titkárrá - visszavették a testületbe.

Nagy Imre nemzeti kormányának államminiszterévé nevezték ki. Október 31-én bekeült az MSZMP alapító kongresszusát előkészítő intézőbizottságba. November 4-én rádióközleményben jelentette be a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának nevezett szovjet bábkormány megalakulását.

D

1957. júniusi országos pártértekezleten az MSZMP első titkárává választották. Elsőrendű felelősség terheli a forradalmat követő megtorlás irányításáért, többek között Nagy Imre és társai kivégzéséért. 1957 és 1988 között az MSZMP legfontosabb döntéshozó szervének, a Politikai Bizottságnak a tagja, az ország első számú vezetője. 1988-as országos pártértekezleten - miután leváltani nem lehetett - kreáltak számára egy új tisztséget, megválasztották az MSZMP elnökévé. Az MSZMP KB 1989. áprilisi tanácskozásán - egészségi állapotára hivatkozva - felmentették kb-tagságából és pártelnöki tisztéből. Élete az általa irányított rendszer bukásával egy időben ért véget; 1989. július 6-án, azon a napon halt meg, amikor a Legfelső Bíróság Nagy Imrét és mártírtársait posztumusz felmentette az ellenük emelt hamis vádak alól. Visszaemlékezései „Végakarát” címmel jelentek meg 1989-ben.

26/5A A KÁDÁR-RENDSZER ALAPJAINAK LERAKÁSA

Rendszerezési szempontok

A szovjet függőség megjelenési módja

A társadalom megfélemlítésére
tett intézkedések

A társadalom megnyerése érdekében
tett intézkedések

A társadalmi megbékélés gazdasági alapja

A hatalom megszilárdításának eszköze

A rendszer elleni fellépés módja

26/5B A KÁDÁR-RENDSZER ALAPJAINAK LERAKÁSA*Információs kártyák*

„Ideiglenesen hazánkban állomásozó” 60 ezres szovjet hadsereg

Sortüzek a letartóztatások miatt tüntetőkre

A hatalom nem áll szemben a társadalom egészével

A szocialista országokból érkező hitelek és segélyek (főleg nyers-és alapanyag)

„Ideiglenesen hazánkban állomásozó” 60 ezres szovjet hadsereg

Az MSZMP-n belüli harc – küzdelem a keményvonalas rákosista elvtársakkal

Szerov KGB főnök budapesti tartózkodása

Letartóztatások, zsúfolásig telt börtönök

A mezőgazdasági termékek kötelező beszolgáltatásának eltörlése

A hadikiadások minimalizálása (ok: a magyar katonák 1956-ban megbízhatatlanok voltak, és itt állomásozik a szovjet hadsereg)

26/5C A KÁDÁR-RENDSZER ALAPJAINAK LERAKÁSA

Információs kártyák

A Magyar Szocialista Munkás Párt 345 ezres tagsággal

(Márciusban Újra Kezdjük) „MUK-kal” köszöntötték az emberek egymást. Március 15-e megünneplését tervezték – leverte a Munkásőrség

Napi telefon- és távirati konzultáció Moszkvával

Népbíróságok az ötvenhatosok elítéltetésére

Karácsony és húsvét hétfő munkaszüneti nap lesz ismét

Az új szervezésű tsz-ek élére hozzáértők kerülnek

Munkásőrség létrehozása; 60 ezer fő, közvetlen pártirányítás alatt, otthon tartható kézfegyverek, (célja: a tömegmegmozdulásokkal szembeni bevetettség)

Sztrájkok
(1957 tavaszáig, addigra a vezetőket letartóztatják)

Energetikai függőség a szovjet importtól (A Barátság kőolajvezeték csapjának elzárási lehetősége!)

26/5D A KÁDÁR-RENDSZER ALAPJAINAK LERAKÁSA*Információs kártyák*

Statáriális bíraskodás

18%-os béremelés

Magánművelésre meghagyott háztáji földek

Pártvezetők állnak a minisztériumok, és a nagyobb intézmények élén
A nemzetközi közvélemény kikényszeríti az amnesztiát az 56-osoknak

Moszkvába utazó pártküldöttségek

A forradalmi bizottságok betiltása

Vállalati nyereségrészesedés bevezetése (a havi bér harmada is lehetett a jutalom)

Megjelennek a traktorok, kombájnok és egyéb gépek a földeken

Pártirányítás alatt álló szakszervezet

26/5E A KÁDÁR-RENDSZER ALAPJAINAK LERAKÁSA*Információs kártyák*

A „magyar kérdés” az ENSZ napirendjén - 1962 decemberében lekerül onnan

A gazdaság működésének döntő hányada a szovjet nyers- és alapanyagok függvénye

Az internáló táborok újbóli működése

Kétezer tsz felbomlásának tudomásul vétele (átmenetileg, taktikai okokból)

Vállalati nyereségrészesedés bevezetése – a termelékenység növelése érdekében

Kommunista Ifjúsági Szövetség jön létre pártirányítással

A KGST érdekében nehézvegyipari beruházások

Az Írószövetség és az Újságíró Szövetség működésének felfüggesztése

A II. világháború előtt elért állami nyugdíjak újbóli folyósítása, mivel 1948-ban jogtalanul megvonták őket

26/5F A KÁDÁR-RENDSZER ALAPJAINAK LERAKÁSA*Információs kártyák*

Engedélyezik a mezőgazdasági nyersanyagok feldolgozását, szállítását

A Hazafias Népfront bonyolítja a választásokat

Gerő és Rákosi visszatérésének lehetősége -1962-ben kizárják őket a pártból

Papok bebörtönzése, verése, besúgóvá való beszerzése

A gyermektelenségi adó eltörlése

Engedélyezik a mezőgazdasági termékek márkázását, értékesítését

1957-ben nem tartanak parlamenti választásokat

Elhallgatás és passzivitás a művészek részéről

A KGST által előírt termékszakosodás miatt hazánk nem gyárthat motorke-
rékpárokat, egyes híradástechnikai eszközöket, és mezőgazdasági gépeket

26/5G A KÁDÁR-RENDSZER ALAPJAINAK LERAKÁSA

Információs kártyák

A MEFESZ és más ifjúsági szervezetek betiltása

Adócsökkentés a kisiparosok és kiskereskedők körében

Az állami boltok, vendéglátóipari egységek egy részének bérbeadása (maszek, ill. gebines)

Az Elnöki Tanács törvényerejű rendeleteket hoz a parlament helyett

A Szabad Európa Rádió hallgatása

Az orosz nyelv ismét kötelező tárgy

Március 15. iskolai szünnap

A tsz szervezésben élenjáró területeken iskolák, kultúrházak, fürdők építése, jobb áruellátás

Az aktív népesség 95%-a kerül egzisztenciálisan függő helyzetbe az államtól mint állami intézmények, gyárak, tsz-ek dolgozója

26/5H A KÁDÁR-RENDSZER ALAPJAINAK LERAKÁSA*Információs kártyák*

A proletár internacionalizmus eszméje

300 ezer ember áll megfigyelés alatt

Csökkentik a rendőrségi megfigyelés alatt állók számát (1,2 millióról 0,3 M-ra)

1957. május elsején százezres felvonulás a Hősök terén

A határon túli magyarság helyzetével való nem törődés

Kulákok elítélése helyett a velük való megbékélés; belőlük lehet a tsz-ek új vezető rétege

A társadalombiztosítás és a nyugdíjjogosultság kiterjesztése a tsz-tagokra

Az MSZMP Politikai Bizottsága

Állampárti döntések a káderügyekben; kinevezések, leváltások, kitüntetések –nómenklatúra kiépítése a párt és az állam minden szintjén

26/5I A KÁDÁR-RENDSZER ALAPJAINAK LERAKÁSA

Információs kártyák

Gerő, Rákosi kizárása a pártból

A Magyar Úttörők Szövetségébe a diákok majdnem 100%-a tartozott

Szlogen: „A szocialista rendszer biztosítja a dolgozók jólétének állandó növekedését”

Új tiszti eskü kikényszerítése a honvédségtől (80% hajlandó rá)

Szlogen: „A dolgozó a szocializmus milyenségét saját boldogulásán méri”

Az állami boltok, vendéglátóipari egységek egy részének bérbeadása (maszek, ill. gebines)

Az 1949-53 közötti koncepciók perek elítélteinek rehabilitációja

A tudósok, művészek reprezentánsaival való kiegyezés (pl.: Kodály Zoltán, Illyés Gyula, Németh László)

26/6 NAGY BERUHÁZÁSOK

Csoportos feladat

Fénymásoljátok le a lap hátoldalára egy térképvázlatot Magyarországról, és jelöljétek be rajta a Kádár-korszak alábbi nagy beruházásainak helyszíneit! Ragasszátok fel a térképet egy csomagolópapírra, majd keressetek képeket az interneten, és tegyétek velük színesebbé a plakátotokat!

Energiaipari létesítmények:

- Tiszapalkonyai Hőerőmű
- Duna menti Hőerőmű
- Soproni Hőszolgáltató Erőmű
- Oroszlányi Hőerőmű
- Paksi Atomerőmű (1982-87)
- 400KW-os szovjet-magyar távvezetékrendszer
- Barátság kőolajvezeték Százhalombattáig
- Mecseki Szénbánya
- Mecseki Uránbánya

Vegyipari beruházások:

- Tisza vidéki Vegyi Kombinát (Leninváros-Tiszaújváros)
- Borsodi Vegyi Kombinát

Nehézipari beruházások:

- Ózdi Kohászati Művek
- Dunai Vasmű (Dunaújváros)
- Ajkai Alumíniumkohó

Mezőgazdasági üzemek:

- Bábolnai Állami Gazdaság
- Bólyi Mezőgazdasági Kombinát

Közlekedési fejlesztések:

- M7-es autópálya Budapest-Siófok
- M1-es autópálya Budapest-Bécs
- M2 Metro
- M3 Metro
- Székesfehérváron Ikarus buszok
- Győrben a Ganz diesel-mozdonyok
- Rába nyergesvontatók
- Csepel típusú tehergépkocsi
- Csepel márkájú kerékpár

Újonnan létrejött „szocialista” városok:

Dunaújváros, Komló, Várpalota, Kazincbarcika, Ajka, Oroszlány

26/7 AZ ÚJ GAZDASÁGI MECHANIZMUS

Csoportos feladat

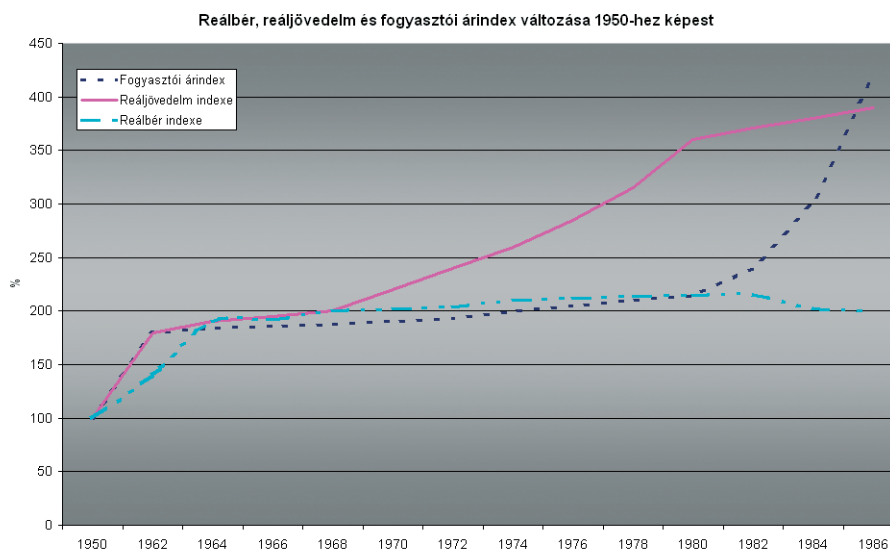
Nyers Rezső vezetésével egy 300 főnyi főleg közgazdászokból álló szakértőcsoport 1966-ra kidolgozta a gazdasági élet megreformálásának tervét. Javasataik szerint az állami vállalatokat piaci viszonyok közé kell helyezni, az árak egyik felét szabaddá kell tenni, a munkahely-változtatást engedélyezni kell, a bérek alakulását pedig a jövedelmezőséghez kapcsolni. A vállalatok így nagyobb önállóságot kapnak, maguk dönthetnek a termelésről, a bérezésről, és az értékesítésről. Egyes vállalatok a lehetőséget jól kihasználták, jelentősen emelhettké a béreket.

Növelték a mezőgazdasági beruházások arányát, fejlődött a mezőgazdasági termelés műszaki technológiai színvonala. Feloldották a kisüzemi és a családi állattartás korábbi létszámkorlátozásait. Bevezették a korszerű iparszerű termelést a kukorica, a cukorrépa, és a napraforgó termesztésében. Magyar mezőgazdaság több szempontból elérte a világszínvonalat: pl.: a gabonafélék termésátlagában, az egy főre jutó hústermelésben.

Nemzetgazdasági szinten továbbra is érvényben volt a hiánygazdálkodás, a jövedelmezőség elhanyagolása a nagyvállalati szférában. A lakosság egy része elégedetlen volt a fogyasztói árak növekedése miatt.

A csehszlovákiai („Prágai Tavasz”) szovjet tankok által történő leverése és ebben 300 ezer főnyi magyar haderő részvétele a reformok hazai ellenzőit erősítette. 1972-re a nagyvállalatok vezetői a párt és a szakszervezetek egyes tagjai követelték a reformok leállítását, ráadásul Moszkvában pártfogóra találtak. A reform híveit kibuktatták a legfelső pártvezetésből, megerősödött a közvetlen központi irányítás.

A változások következménye

Az 1960-as évektől a fogyasztás és a szolgáltatás színvonala vált a legfontosabb belpolitikai kérdések egyikévé. Alacsony árszínvonal mellett lassan javuló áruellátás volt a jellemző. Szociálpolitikai megfontolásokból több termék árát államilag dotálták, azaz az önköltségénél alacsonyabb áron hozták forgalomba (például: gyermekruha, tankönyv). Elősegítették a családok üdülését vállalati szakszervezeti beutalók, úttörőtáborok formájában. Tizenöt éves lakásépítési program felépített 1 millió új otthonot. Az önerős lakásépítkezéseket kedvezményes kamatú hitelekkel segítették. Fellendült a háztáji magángazdaság, az összes

mezőgazdasági termelés 25%-át is elérte, ezt hétvégeken ill. munka után művelték. Sokan neveltek 1-2 disznót a család számára, a harmadikat eladásra. Szőlőt, telket vett az újonnan városba költözők többsége, ezzel a saját háztartásukat részlegesen ellátták. Általánossá vált a másod-, illetve a mellékállások rendszere. 1966-tól bevezették a családi pótlékot, majd fontos lett a gyēs, majd a gyed folyósítása. Csökkent a munkaidő, 48-44-42-40 órás lett, szabad szombatok biztosításával. A ténylegesen munkával töltött idő valószínűleg nőtt a korszakban. Államilag támogatták a kulturális programokat, egy 26 Ft-os színházjegyhez 36 Ft-ot adott a költségvetés.

Feladat

Plakátotokon adjatok információt a következő témákról:

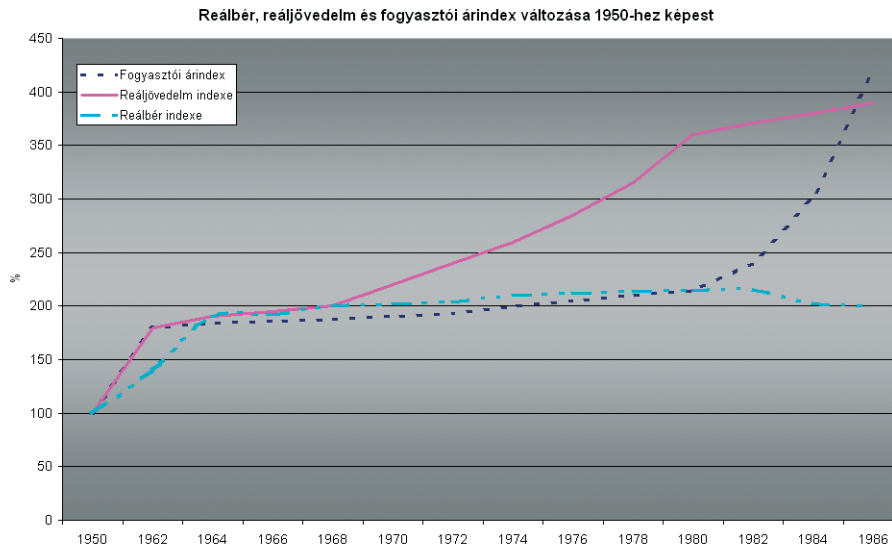
- Melyek voltak az 1968-ban bevezetett „új mechanizmus” fejlesztési eszközei?
- Melyek voltak a mezőgazdaságban bekövetkezett legfontosabb változások?
- Kik élvezték a reform előnyeit?
- Kik voltak a reform ellenzői?
- Milyen külpolitikai esemény játszott szerepet a reform elakadásában?

- Melyik időszakban nőtt folyamatosan a reálbér?
- Melyik időszakban nem volt infláció?
- Mi okozta a reálbér és a reáljövedelem közti egyre növekvő különbséget?
- Hogyan szolgálta a személyes jövedelem növekedése a Kádár és a magyar társadalom közti megbékélést?

26/8 A FOGYASZTÁS NÖVEKEDÉSE

Csoportos feladat

A grafikonról leolvasható jövedelemnövekedés a fogyasztás felgyorsulását tette lehetővé.

Adatok

1950-80 között az egy főre jutó hús- és cukorfogyasztás megkétszereződött, a tojásfogyasztás négyszereződött.

A liszt fogyasztása 20%-kal, a burgonyáé 44%-kal csökkent.

A rádiók száma alig nőtt, 2,6 millió körül állandósult. Általánossá vált a háztartási gépesítés növekedése: porszívóé 20 -szoros, mosógép 10-szeres, hűtőszekrény 70- szeres, lemezjátékoszó 10- szeres. Ezen javak megszerzéséért hatalmas többletmunkát vállaltak az emberek, egy mosógép áráért az USA-ban 50 órát, nálunk 407 órát dolgoztak 1985-ben.

A Kádár-korszak elején 16 000 tv-készülék volt az országban, a korszak végére 3 millió. A 80-as évek végére tértek át a színes készülékekre.

A lakásnövekedés elérte a 2 milliót, 408 panellakótelep nőtt ki a semmiből. Nőtt a szobák száma és emelkedett a komfortfokozata. 30 ezer nyaraló épült 10 év alatt.

A kulturális termékek fogyasztása lassú emelkedést mutat.

1960-ban 300 ezren, tíz év múlva 1 millióan, 1980-ban 5,2 millióan utaztak külföldre.

1960-ban 31 ezer, tíz év múlva 100 millió, 1980-ban 1 millió személygépkocsit tartottak nyilván.

Feladat

A fogyasztás növekedését bemutató plakáton használjátok fel az itt található adatokat, és az internet segítségével gyűjtsetek képeket a korabeli háztartási eszközökről, illetve a személyes gyarapodást jelző egyéb javakról. Nyomtassátok ki ezeket, és ragasszátok fel a plakátotokra.

26/9 KÜLKAPCSOLATOK

Csoportos feladat

A vizsgált időszakban sokat változott Kádár nemzetközi megítélése, és ennek megfelelően színesedtek az ország külkapcsolatai is.

Kádár kezdetben nemzetközileg teljesen elszigetelt volt. Hruscsov 1957-ben, amikor döntés született arról, hogy Romániából kivonják a szovjet csapatokat, felajánlotta, hogy Magyarországról is kivonulnak. Kádár a maradásukat választotta, és aláírta a magyar-szovjet szerződést a hazánkban állomásozó szovjet katonai erő jogi helyzetéről. Kádár tehát végletesen kiszolgáltatott volt Moszkvának. Hruscsov emberének számított, annak bukása után nehezen rendezte viszonyát Brezsnyevvel.

1962-ben tárgyalt az Amerikai Egyesült Államok képviselőivel. Annak érdekében, hogy a magyar ügy lekerüljön az ENSZ napirendjéről, amnesztiát kellett adnia az 1956-os politikai elítélteknek.

A javuló megítélésén sokat rontott, hogy – ha kényszeredetten is –, de vállalta a Dubcek elleni katonai invázióban való részvételt.

1977-ben Nagyváradon majd Debrecenben is találkozott Ceausescuval, ám ennek semmilyen eredménye nem volt.

A 70-es évek végétől Kádár politikája egyre népszerűbb lett. Meghívták Ausztriába, Olaszországba, az NSZK-ba, Jugoszláviába, Párizsba. A Kádár-rendszer legitimitációját erősítette, hogy Magyarország visszakapta a Szent Koronát 1978-ban Jimmy Carter amerikai elnök döntésének köszönhetően.

Kádár megállapodást kötött VI. Pál pápával Mindszenty József sorsáról, és helyére Lékai bíboros kinevezéséről. Elsőként fogadta őt a pápa Rómában a szocialista országok pártvezetői közül.

Kádárnál vendégeskedett 1979-84 között Schmidt majd Kohl az NSZK kancellárjai, Mitterand, George Bush még alelnökként, később a Vaslady. Mindez a nemzetközi elismerést, a reálpolitikusnak járó elfogadást jelentette.

Feladat

A plakáton adjatok áttekintést a korabeli Magyarország külkapcsolatainak alakulásáról! Az internetről letöltött és kinyomtatott képek segítségével illusztráljátok a a szöveges információkat!

26/10 Mindennapi élet

Csoportos feladat

1. Vegyétek elő a Kádár -korszakkal kapcsolatos kérdőíveket, és emeljete ki belőlük néhány fontosnak látszó mozzanatot, amely korabeli mindennapi élet jellemzője lehetett!
2. Írjátok fel ezeket állítás formájában ki papírcsíkokra, és helyezétek el azokat a korábban készített táblázat megfelelő oszlopaiban!
3. Megállapításaitokat illusztráljátok az internetről gyűjtött, és kinyomtatott képekkel, s mindezt rendezzétek jól áttekinthető plakáttá!

26/11A AZ ÁTLAGOS MAGYAR CSALÁD*Csoportos feladatlap*A Szabó család 1971-ben

Képzeljétek magatokat egy átlagos magyar család helyébe a kádári szocializmus időszakában, akikhez egy második világháború után külföldre menekült kíváncsi rokon érkezik vendégségbe! Válaszoljatok *a családfő nevében* az alábbi kérdésekre! Hogyan él a család a címben jelzett évben a magyar fővárosban?

1. Van munkád?
2. Hol dolgozol?
3. Jövőre is lesz munkahelyed?
4. Milyen a lakásotok?
.....
5. Tudjátok fizetni a rezsit, a törlesztést?
6. Gyerek van? Hány?
7. Lesz pénzetek a taníttatására?
8. Milyen az ellátás a boltokban? Mindent lehet kapni?
.....
9. Mennyibe kerül a kenyér, a tej?
10. Mentek nyaralni?
.....
11. Autótok van?
12. Akartok venni mostanában valamit?
.....
13. Nem féltetek a jövőtől?
14. Elégedettek vagytok?
.....
15. Felhívhatlak otthon a lakásodon?

26/11B AZ ÁTLAGOS MAGYAR CSALÁD

Csoportos feladatlap

A Kovács család 1973-ben

Képzeljétek magatokat egy átlagos magyar család helyébe a kádári szocializmus időszakában, akikhez egy második világháború után külföldre menekült kíváncsi rokon érkezik vendégségbe! Válaszoljatok *a családfő nevében* az alábbi kérdésekre! Hogyan él a család a címben jelzett évben a magyar fővárosban?

1. Van munkád?
2. Hol dolgozol?
3. Jövőre is lesz munkahelyed?
4. Milyen a lakások?
-
5. Tudjátok fizetni a rezsit, a törlesztést?
6. Gyerek van? Hány?
7. Lesz pénzetek a taníttatására?
8. Milyen az ellátás a boltokban? Mindent lehet kapni?
-
9. Mennyibe kerül a kenyér, a tej?
10. Mentek nyaralni?
-
11. Autótok van?
12. Akartok venni mostanában valamit?
-
13. Nem féltetek a jövőtől?
14. Elégedettek vagytok?
-
15. Felhívhatlak otthon a lakásodon?

26/11C AZ ÁTLAGOS MAGYAR CSALÁD*Csoportos feladatlap**A Nagy család 1975-ban*

Képzeljétek magatokat egy átlagos magyar család helyébe a kádári szocializmus időszakában, akikhez egy második világháború után külföldre menekült kíváncsi rokon érkezik vendégségbe! Válaszoljatok *a család* fő nevében az alábbi kérdésekre! Hogyan él a család a címben jelzett évben a magyar fővárosban?

1. Van munkád?
2. Hol dolgozol?
3. Jövőre is lesz munkahelyed?
4. Milyen a lakásotok?
-
5. Tudjátok fizetni a rezsit, a törlesztést?
6. Gyerek van? Hány?
7. Lesz pénzetek a taníttatására?
8. Milyen az ellátás a boltokban? Mindent lehet kapni?
-
9. Mennyibe kerül a kenyér, a tej?
10. Mentek nyaralni?
-
11. Autótok van?
12. Akartok venni mostanában valamit?
-
13. Nem féltek a jövőtől?
14. Elégedettek vagytok?
-
15. Felhívhatlak otthon a lakásodon?

26/11D AZ ÁTLAGOS MAGYAR CSALÁD

Csoportos feladatlap

A Kis család 1977-ban

Képzeljétek magatokat egy átlagos magyar család helyébe a kádári szocializmus időszakában, akikhez egy második világháború után külföldre menekült kíváncsi rokon érkezik vendégségbe! Válaszoljatok *a családfő nevében* az alábbi kérdésekre! Hogyan él a család a címben jelzett évben a magyar fővárosban?

1. Van munkád?
2. Hol dolgozol?
3. Jövőre is lesz munkahelyed?
4. Milyen a lakásotok?
.....
5. Tudjátok fizetni a rezsit, a törlesztést?
6. Gyerek van? Hány?
7. Lesz pénzetek a taníttatására?
8. Milyen az ellátás a boltokban? Mindent lehet kapni?
.....
9. Mennyibe kerül a kenyér, a tej?
10. Mentek nyaralni?
-
11. Autótok van?
12. Akartok venni mostanában valamit?
.....
13. Nem féltek a jövőtől?
14. Elégedettek vagytok?
.....
15. Felhívhatlak otthon a lakásodon?

26/11E AZ ÁTLAGOS MAGYAR CSALÁD*Csoportos feladatlap*A Fehér család 1979-ben

Képzeljétek magatokat egy átlagos magyar család helyébe a kádári szocializmus időszakában, akikhez egy második világháború után külföldre menekült kíváncsi rokon érkezik vendégségbe! Válaszoljatok *a család fő nevében* az alábbi kérdésekre! Hogyan él a család a címben jelzett évben a magyar fővárosban?

1. Van munkád?
2. Hol dolgozol?
3. Jövőre is lesz munkahelyed?
4. Milyen a lakásotok?
.....
5. Tudjátok fizetni a rezsit, a törlesztést?
6. Gyerek van? Hány?
7. Lesz pénzetek a taníttatására?
8. Milyen az ellátás a boltokban? Mindent lehet kapni?
.....
9. Mennyibe kerül a kenyér, a tej?
10. Mentek nyaralni?
.....
11. Autótok van?
12. Akartok venni mostanában valamit?
.....
13. Nem féltetek a jövőtől?
14. Elégedettek vagytok?
.....
15. Felhívhatlak otthon a lakásodon?

26/12 BIBÓ ISTVÁN

A Kádár-korszakról és a személyes kompromisszumról

„Erénye ennek a rendszernek az is, amit konszolidáció néven szoktak összefoglalni: egyrészt pozitív eredményként a jog- és vagyonbiztonság megnövekedése, a fogyasztási cikkek mind szélesebb körben elérhető választéka a munkahely-változtatás aránylagos szabadsága, a külföldi utazások, bár egyéni engedélyhez kötött s a hatóság tetszésétől függő, de széles körben megnyitott lehetősége...

Eszembe jut ...Ferenc József vagy akár Horthy Miklós konszolidációja, melyek szintén kemény megtorlással kezdődtek, s végül eljutottak oda, hogy többé vagy kevésbé jelentős szellemi alkotók elismerését is elnyerjék...Sokszor az az érzése az embernek, hogy itt tulajdonképpen egy , 1956 nagy megrázkódtatása után kiábrándulttá, rezignálttá, s nem mindenáron mindent akaró vezetés egyezett ki egy kiábrándulttá, cinikussá vált, s a kézfelfogható közvetlen előnyökre törekvővé vált országgal.

Fontos azonban megjegyezni, hogy Kádár János ebben az időben egy idegen megszálló hatalom függvénye volt. Nem véletlenül kérte tehát a szovjet megszállás meghosszabbítását. Ezzel szemben Ferenc József maga volt az idegen megszálló hatalom. A két világháború közötti Magyarország pedig független állam volt.

„Természetesen nincs mit vitatkoznom azokkal, akik úgy vélik, hogy a fennálló hatalommal mindig és minden körülmények között meg kell egyezni... nincs jogom vitatkozni azokkal sem, akik megteszik ezeket a kiegyező gesztusokat, mert annak tudatában vannak, hogy valami mindennél fontosabb ügy van rájuk bízva. Kodály Zoltánnak ... egy dolga volt, őrködni a magyar zenekultúra folytonossága felett. Ma is lehetnek és vannak minden egyébnél fontosabb dolgok. A magam számára ... ezek az elismerő és kiegyező gesztusok illenek a legkevésbé.”

Forrás: Életinterjú. Rubicon, 2004/4. 13.o.

26/13 AZ ÁLLAMVÉDELEM

1963-ban létrehozott III. főcsoportfőnökségének felépítése

III/I. Hírszerző Csoportfőnökség

- információk szerzése a kapitalista országok külpolitikai, gazdasági, tudományos, valamint katonai terveiről és eredményeiről;
- az ellenséges hírszerző szervek objektumainak, fedőszerveinek, terveinek és módszereinek felderítése;
- a lojális magyar emigráció támogatása, az ellenséges emigráns szervezetek bomlasztása;

III/II. Kémelhárító Csoportfőnökség

- a nyugati hírszerző szervek ügynökeinek felderítése, tevékenységük elhárítása;
- a Magyarországra utazó külföldi állampolgárok ellenőrzése és vízummal való ellátása;

III/III. Belső reakció és Szabotázselhárító Csoportfőnökség

- a Magyar Népköztársaság állami, gazdasági, társadalmi rendjének megdöntésére vagy gyengítésére törő elemek tevékenységének felderítése és megszakítása;
- a politikai bűncselekmények elkövetésének megakadályozása;
- az ellenséges csoportok bomlasztása, elszigetelése;
- az ipar, közlekedés, mezőgazdaság, tudományos kutatások terén a kártevő tevékenység felderítése és elhárítása;
- a párt és a kormány vezetőinek operatív védelme;

III/IV. Katonai Elhárító Csoportfőnökség

- az elhárító munka szervezése a Honvédelmi Minisztérium, a Határőrség és a Belső Karhatalom szerveinél;
- a fegyveres erők között működő ellenséges tevékenység felderítése és elhárítása;
- a szökések és hazaárulások megelőzése, illetve üldözése;

III/V. Operatív Technikai Csoportfőnökség

- rádióelhárítás, rádiólehallgatás, rejtjelfejtés
- figyelés végrehajtása és környezettanulmányok készítése az operatív szervek igényei alapján;
- postai küldemények ellenőrzése;

Kérdések és feladok

1. Szerinted melyik csoporthoz tartozó feladat elvégzését szemlélteti az oktatófilm?

.....

2. Húzd alá azokat a feladatokat, amelyek előírása csak diktatórikus államban lehetséges!

3. Tegyél felkiáltójelet azon feladatok elé, amelyek emberjogi kérdéseket vetnek fel!

4. Keretezd be annak a csoportfőnökségnek a számát, amelyik szerinted a leginkább vitatható tevékenységet folytatta!

5. Vajon milyen adókkal szemben alkalmazhatták a „rádióelhárítást”?

.....

26/15A A KÁDÁR-RENDSZER VÁLSÁGA

Információs kártyák

A Szovjetunióban zajló változások, Gorbacsov változtatási szándékai hatnak hazánkra is.

A piacgazdaság kiépítése egy tervutasításos államban, a magángazdaság arányának fokozatos növekedése (eléri a 30%-ot) ideológiai problémákat okoz, mivel hivatalosan az állami tulajdon elsőbbségének elvét hirdetik.

Az MSZMP vezetősége mindenre csak bólogató, mindenbe beletörődő elvtársakkal telítődött, többségük elöregedett, a Kádár utáni utódlási harccal vannak elfoglalva.

Gondot okoz a szovjet energiától és nyersanyagtól való függés (az energiainport többsége a Szovjetunióból érkezik).

Nem hajlandó konfrontációra a pártvezetés a határon túli magyarság érdekében, miközben erre egyre nagyobb erre a társadalmi igény (főleg Erdélyért).

A lakosság zöme teljesen kiábrándult a politikából.

Erősödnek az ellenzéki mozgalmak, növekszik civil kezdeményezések száma és ereje.

Nyilvánvalóvá válik a Szovjetunió gazdasági veresége az USA-val szemben a világsőségért folytatott küzdelemben, hozzánk is eljutnak a hírek a szovjet eladósodás hatalmas mértékéről.

A külföldi adósságállomány megduplázódott, 20 Mrd dollár fölé emelkedett, gyakorivá válnak hitelek visszafizetésére felvett hitelek, azaz megjelenik az adósságspirál réme.

A magyar export harmadát mezőgazdasági termékek teszik ki, vagy nyersanyagok, ezek világpiaci értéke pedig egyre csökken.

Magas az infláció (10-28%).

26/15B A KÁDÁR-RENDSZER VÁLSÁGA*Információs kártyák*

Rendeletek születnek az import korlátozására; ami akadályozza a termelést és csökkenti a választékot.

A KGST-n belül is megkezdődik a világpiaci árakon való elszámolás, vagyis nincs többé olcsó szovjet gáz vagy lengyel szén.

Romlik a külkereskedelmi cserearány: egyre több nyersanyagot, alacsony feldolgozottságú terméket ad az ország fejlett technikát igénylő ipari termékekért.

Az évtized egyik nagy problémája a költségvetés hiányának növekedése.

A gazdaság távolodik a nyugati színvonaltól: elavult, energiaigényes termékek gyártása folyik, a rossz hatásfokú ipari ágazatokban. Az előállított gyenge minőségű tömegárut csak a KGST-n belül lehet értékesíteni.

A magas energiaárak ellenére állandósult a magas energiaigény a gazdaságban.

Az elhibázott nagyberuházások soha nem térültek meg.

Magántulajdonú cégek erősödtek meg, miközben a szocialista nagyvállalatok tönkremennek.

Csökken a reálbér.

Csökkent az életszínvonal: a nyugati hitelekből mesterségesen fenntartott életszínvonal tarthatatlanná válik.

Megjelenik a munkanélküliség, ami a társadalmat váratlanul, felkészületlenül éri.

26/15C A KÁDÁR-RENDSZER VÁLSÁGA

Információs kártyák

A szociális juttatások elértéktelenednek (a gyese pl. már a pelenkára sem elég).

Nő az elszegényedés mértéke, a lakosság 10%-a a létminimum alá, 30% a társadalmi minimum alá kerül.

Az átlagéletkor a legalacsonyabbá válik Európában, különösen magas a negyven körüli férfiak halálozási aránya.

Fogy a népesség, részben a csökkenő születési kedv miatt.

Aggasztó méreteket ölt a családok szétesése, a válások növekvő száma.

Leértékelődik a főmunkaidő: a munkaidő után szinte mindenki újabb pénzszerző tevékenységet folytatott (fusizik, maszekol, feketemunkát végez).

Kíméletlen az önkizsákmányolás, növekednek az egészségügyi problémák.

A társadalmat a teljes bizalomvesztés jellemezi. Általános a kiábrándultság és a pesszimizmus.

Magas az alkoholisták aránya (a világ élmezőnyébe tartozunk, főleg a tömény szesz fogyasztása terén).

A rendszerbe vetett társadalmi bizalom fokról-fokra csökken.

Egyre jobban terjednek a lelki betegségek – városon és falun egyaránt. Magas az öngyilkossági arány.

